

Король І.С.

*викладач кафедри
кримінального права та
кримінології факультету
№ 1
Донецького державного
університету внутрішніх
справ*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОТИДІЇ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ НА ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

24 лютого 2022 року розпочалася повномасштабна війна Російської Федерації проти України, Указом Президента України №64/2022 [1] Володимиром Зеленським був введений воєнний стан.

На разі відбуваються зміни в законодавстві, а саме в Кримінальному кодексі України [2], де шляхом внесення змін до діючого законодавства конкретизуються діяння та посилюється кримінальна відповідальність за їх вчинення.

Аналізуючи Проект Закону України Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексу України щодо вдосконалення відповідальності за деякі злочини проти основ національної безпеки України», що вноситься Народними депутатами України на розгляд хотілось би звернути увагу на наступні пропозиції.

Статтю 111 КК України пропонується викласти в наступній редакції:

1. Публічне заперечення громадянином України здійснення збройної агресії проти України, встановлення та утвердження тимчасової окупації частини території України або публічні заклики громадянином України до підтримки рішень та/або дій держави-агресора, воєнізованих або збройних формувань та/або окупаційної адміністрації держави-агресора, до співпраці з державою-агресором, воєнізованих або збройних формувань та/або окупаційною адміністрацією держави-агресора, до невизнання поширення державного суверенітету України на тимчасово окуповані території України –

караються штрафом від трьох тисяч до п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від десяти до п'ятнадцяти років.

2. Добровільне зайняття громадянином України посади, не пов'язаної з виконанням організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських функцій в окупаційній адміністрації держави-агресора,-

карається штрафом від чотирьох тисяч до шести тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від десяти до п'ятнадцяти.

3. Здійснення громадянином України пропаганди у закладах освіти, закладах оздоровлення та відпочинку, місцях, що використовуються для проведення навчальних, спортивних і культурних заходів, з метою сприяння або виправдовування здійснення збройної агресії проти України, встановленню та утвердженню тимчасової окупації частини території України, уникненню відповідальності за здійснення державою-агресором збройної агресії проти України, а також дії громадян України, спрямовані на впровадження та/або реалізацію стандартів освіти держави-агресора у закладах освіти, –

карається штрафом від п'яти тисяч до семи тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк до чотирьох років, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від десяти до п'ятнадцяти років.

4. Добровільна передача громадянином України матеріальних активів окупаційній адміністрації держави-агресора, незаконним воєнізованих або збройних формувань, створених на тимчасово окупованій території України, а також організація та/або провадження господарської діяльності або здійснення незалежної професійної діяльності у взаємодії з окупаційною адміністрацією держави-агресора, з метою забезпечення інтересів та потреб держави-агресора, її окупаційної адміністрації, воєнізованих або збройних формувань, створених на тимчасово окупованих територіях України, -

караються штрафом від семи тисяч до п'ятнадцяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк від п'яти до семи років, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від десяти до п'ятнадцяти років та з конфіскацією майна або без такої.

5. Добровільне зайняття громадянином України посади, пов'язаної з виконанням організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських функцій, в окупаційній адміністрації держави-агресора, або обрання до її органів, а також участь в організації та/або проведенні незаконних виборів та/або референдумів на тимчасово окупованій території України або публічні заклики чи примус до організації, проведення або участі у таких незаконних виборах та/або референдумах на тимчасово окупованій території України, –

караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від десяти до п'ятнадцяти років та з конфіскацією майна або без такої.

6. Організація або проведення громадянином України заходів політичного характеру, здійснення інформаційної діяльності у співпраці з державою-агресором та/або її окупаційною адміністрацією, спрямованих на підтримку держави-агресора, її окупаційної адміністрації або воєнізованих або збройних формувань та/або на уникнення нею відповідальності за збройну агресію проти України, за відсутності ознак державної зради –

караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від десяти до п'ятнадцяти років та з конфіскацією майна або без такої.

7. Добровільне зайняття громадянином України посади в судових або правоохоронних органах окупаційної адміністрації держави-агресора, а також добровільна участь громадянина України у воєнізованих або збройних формуваннях держави-агресора або надання таким формуванням допомоги у веденні бойових дій проти Збройних Сил України, інших військових формувань, правоохоронних органів, утворених відповідно до законів України, добровольчих формувань, що були утворені або самоорганізовувалися для захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, за відсутності ознак державної зради, -

караються позбавленням волі на строк від дванадцяти до п'ятнадцяти років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від десяти до п'ятнадцяти років та з конфіскацією майна або без такої.

8. Вчинення особами, зазначеними у частинах п'ятій - сьомій цієї статті, дій або прийняття рішень, що призвели до загибелі людей або настання інших тяжких наслідків,

карається позбавленням волі на строк п'ятнадцять років або довічним позбавленням волі, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від десяти до п'ятнадцяти років та з конфіскацією майна або без такої.

У примітці до частини 4 ст. 111 КК України зазначено що під здійсненням незалежної професійної діяльності розуміється надання послуг адвоката, аудитора, оцінювача, експерта, арбітражного керуючого, приватного виконавця, незалежного посередника, члена трудового арбітражу, третейського судді, а також виконання повноважень нотаріуса або державного реєстратора чи суб'єкта державної реєстрації прав. Під «господарською діяльністю» у частині четвертій цієї статті слід розуміти діяльність, визначену Податковим кодексом України.

Відповідно до ст. 14.1.36. Податкового кодексу України [3] господарська [діяльність](#) - [діяльність](#) особи, що пов'язана з виробництвом (виготовленням) та/або реалізацією товарів, виконанням робіт, наданням послуг, спрямована на отримання доходу і проводиться такою особою самостійно та/або через свої відокремлені підрозділи, а також через будь-

яку іншу особу, що діє на користь першої особи, зокрема за договорами комісії, доручення та агентськими договорами.

На мою думку, не всі види господарської діяльності повинні підлягати кримінальній відповідальності, у зв'язку з тим, що більшість з них є критично важливими для населення, яке опинилось в окупації. Слід визначити чіткий перелік видів господарської діяльності, які будуть звільнені від кримінальної відповідальності, у зв'язку з виправданими суспільними потребами їх діяльності на окупованій території. Таким чином вважаю, необхідним передбачити окрему частину статті 111-1 КК України в якій визначити підстави звільнення від кримінальної відповідальності за здійснення господарської діяльності, яка є критично необхідна населенню під окупацією.

У частині восьмій статті 111-1 КК України під тяжкими наслідками, якщо вони полягають у матеріальній шкоді, вважається шкода, що в одну тисячу і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян. Про те, не зрозуміло чому поняття «тяжкі наслідки» охоплює матеріальну шкоду та не враховано загроза фізичному та психологічному здоров'ю потерпілого. Гадаю під тяжкими наслідками від дій, або прийнятих рішень, визначених у статті 111-1 КК України осіб, також слід розуміти спричинення тілесних ушкоджень середнього чи важкого ступеню тяжкості, чи таке, що спричинило втрату будь-якого органу або його функцій, каліцтво статевих органів, втрату дітородної функції, психічну хворобу або інший розлад здоров'я, переривання вагітності, настання каліцтва, спричинення інших фізичних вад.

Перелічені вище уточнення спрямовані в першу чергу на конкретизацію суб'єкту кримінального правопорушення та розширення понять щодо наслідків вчиненого злочину, що є необхідним для кваліфікації кримінального правопорушення, проведення якісного досудового розслідування та винесення справедливого рішення суду.

Список використаних джерел:

1. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>

2. Кримінальний кодекс України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25–26. Ст. 131 зі змінами. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

3. Податковий кодекс України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275517?find=1&text=%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C+#w1_3